

**Uplynulo 10 rokov
od smrti M. Hollého**

■ Ako miesto svojho posledného odpočinku si Moravské Lieskové vybral najmä z tradície, keďže tu odpočívajú jeho slávni predkovia.

str. 12

*Vietor má rád tulipány,
ofúka ich, pohladká.
Ofúka ich: – Čo vás boli?
Nie je vám tu smutno v poli?
- Nie, veď sú tu vtáčatka,
podbeľ, jarná pozlátka.
Kvitnú lúky, kvitnú polia,
od krásy až oči bolia.*

**Zariadenie
opatrovateľskej služby**

■ Zabezpečenie sociálnych potrieb pre svojich občanov je jednou zo základných povinností obce.

str. 14

Nový supermarket

■ Slávnostným prestrihnutím pásky v našej obci slávnostne otvorený moderný a priestranný supermarket.

str. 15

Prijemné stretnutie

■ Veľmi radi sme sa opäť stretli, viacerí už po rokoch trochu pozmenení, poznačení vekom, ale radosťou zo stretnutia i omladení.

str. 16

Veľký deň predškolákov

Vedeli ste, že aj predškoláci majú svoj „deň D“? Je to deň zápisu do prvej triedy základnej školy. Deň, na ktorý sa tešia, no aj sa ho trochu obávajú. Len ťažko rozoznať, kto má väčšiu trému, či deti alebo rodičia. Tento rok sa v našej škole takýmto dňom stal 5. február 2014. Rozprávkoví Šmolkovia prišli do sveta detí a dospelých. Spolu s pani učiteľkami pripravili krásnu triedu a zaujímavé úlohy pre predškolákov. Malí škôlkari sa ukázali ako nebojácni a veľmi šikovní. Hravo rozoznávali farby, geometrické tvary, poznali čísla do 6 a ukázali, že ani písanie a kreslenie pre nich nebude žiadny problém. Aj prípadná počiatočná tréma rýchlo opadla a za takéto veľké úsilie si detičky zaslúžili odmenu. Malé darčeky, pamätný list zo zápisu a krásny úsmev na šmolkovskej fotografii budú deťom tento pre nich významný deň dlho pripomínať. Najlepší pomocníci v modrom boli žiaci IV.A, bez ktorých by náš zápis nemal tú správnu atmosféru. Budúci školský rok u nás začne svoju školskú púť 35 čerstvo zapísaných detí. Už sa všetci na ne veľmi tešíme a želáme im, aby aj ostatné školské dni v prvej triede boli tak úspešné ako práve tento.

Mgr. Andrea Sýkorová

„Spievajme Pánovi, je naozaj slávny!“

Drahí bratia a sestry!

Prinášam vám posolstvo Veľkej noci týmito slovami Liturgie, v ktorých zaznieva starobylý hymnus chvály Židov po prechode cez Červené more. Kniha Exodus rozpráva (porov. 15,19-21), že keď Židia prešli cez more suchou nohou a videli Egypťanov pohltených vodami, Miriam – sestra Mojžiša a Árona – spolu s inými ženami zaspievali spolu s tancom tento chválospev: „Spievajte Pánovi, lebo je veľmi vznešený! Koňa i jazdca zmietol do mora!“ Kresťania po celom svete opakujú tento chválospev Veľkonočnej vigílie, a jedna zvláštna modlitba vysvetľuje jeho zmysel; modlitba, ktorú si teraz v plnom svetle Vzkriesenia, s radosťou osvojujeme i my: „Bože, aj v našich časoch vidíme skvieť sa tvoje dávne mocné činy; to, čo si svojou mocnou rukou učinil, aby si vyslobodil jediný národ z faraónovho útlaku, teraz to konáš prostredníctvom vody Krstu pre spásu všetkých národov; daj, aby bolo celé ľudstvo prijaté medzi Abrahámových synov a malo účasť na dôstojnosti vyvoleného národa.“

Evanjelium nám zjavilo naplnenie dávnych predobrazov: svojou smrťou a zmŕtvychvstaním Ježiš Kristus oslobodil človeka z radikálneho otroctva, totiž otroctva hriechu, a otvoril mu cestu

do pravej Zaslúbenej krajiny, Božieho kráľovstva, univerzálneho Kráľovstva spravodlivosti, lásky a pokoja. Tento „exodus“ sa uskutočňuje predovšetkým vo vnútri samotného človeka a spočíva v novom narodení v Duchu Svätom, čo je účinok Krstu, ktorý nám Kristus daroval práve vo veľkonočnom tajomstve. Starý človek prenecháva svoje miesto novému človeku; minulý život je opustený a je možné kráčať v novom živote (porov. Rim 6,4). Ale „exodus“ duchovný je základom celostného oslobodenia, schopného obnoviť každý ľudský rozmer, osobný i spoločenský. Veľká noc značí skutočnú spásu ľudstva! Ak by Kristus – Boží Baránok – nebol vylial svoju Krv za nás, nemali by sme žiadnu nádej, našim osudom a osudom celého sveta by bola nevyhnutne smrť. Lež Veľká noc obrátila toto smerovanie: Kristovo vzkriesenie znamená nové stvorenie, ako štep, ktorý dokáže obnoviť celú rastlinu. Je to skutočnosť, ktorá premenila podstatné zameranie dejín, nahnúc misky jej váh raz navždy na stranu dobra, života, odpustenia. Sme slobodní, sme zachránení! Hľa, prečo vo vnútri srdca jasáme: „Spievajme Pánovi: je naozaj slávny!“ Kresťanský ľud, ktorý vzišiel z krstnej vody, je poslaný do celého sveta svedčiť o tejto spase prinášať veľkonočné

ovocie, ktoré spočíva v novom živote, oslobodenom od hriechu a obnovenom v jeho pôvodnej kráse, добрôte a pravde. Počas dvetisíc rokov kresťania – zvlášť svätí – neustále činili dejiny plodnými skrze živú skúsenosť Veľkej noci. Cirkev je ľudom exodu, pretože trvale prežíva veľkonočné tajomstvo a šíri jeho obnovujúcu silu v každom čase a na každom mieste. Aj v našich dňoch potrebuje ľudstvo „exodus“, nie dávkych povrchných úprav, ale duchovnej a morálnej obnovy. Potrebuje evanjeliu spásu, aby vyšlo z krízy, ktorá je hlboká a ako taká vyžaduje hlboké zmeny, počnúc svedomiami.

Veľká noc neuskutočňuje žiadnu mágiu. Tak ako za Červeným morom našli Židia púšť, aj Cirkev po Vzkriesení nachádza vždy dejiny s ich radosťami a nádejami, ich bolesťami a úzkosťami. A predsa, tieto dejiny sa zmenili, boli poznačené novou a večnou zmluvou, boli skutočne otvorené pre budúcnosť. Preto, zachránení v nádeji, pokračujeme na našej púti a nesme v srdci starobylú a vždy novú pieseň: „Spievajme Pánovi: je naozaj slávny!“

Požehnanú Veľkú noc praje všetkým

Mgr. Eduard Lazo, farár

Veľkonočné ráno

Veľkonočné ráno. Pre Ježišových priateľov patrilo sprvoti medzi najsmutnejšie. Po prebudení do nového dňa si opäť uvedomili tú nesmiernu stratu. V piatok bol potupne ukrižovaný Ten, ktorý tak požehnané vstúpil do ich života. Každý Mu vďačil za veľa. Teraz však už nie je medzi nimi. Ešte sa len brieždilo a obetavé ženy išli k Jeho hrobu. S akým úmyslom sa tam ponáhľali? Dokončiť potrebné úkony, lebo

v piatok nebolo už času. Vykonať akt poslednej pietnej úcty. Čo ich čaká potom? Spomienky a s nimi tichý smútok, ba rezignácia...

Tá istá bolesť trápila aj učeníkov. A nie iba bolesť, ale aj veľký strach. Od tých, ktorí im zabili Pána, mohli aj pre seba čakať len to najhoršie. Preto sa skrývali, zatvárali dvere, zatvárali dvere.

► Medzitým sa odohralo niečo, o čom títo ľudia ani netušili. Najvyšší, Hospodin, vystúpil zo svojho mlčania a vzkriesil svojho Syna k novému životu. Keď Najvyšší vystúpi zo svojho mlčania, chveje sa svet, chvejú sa priatelia i nepriatelia. Priatelia v radosti, bázni, zbožnej úcte, nepriatelia v strachu. A toto sa stalo i v to veľkonočné ráno!

Ohromné prekvapenie pre ženy. Cestou sa trápili, kto im odvalí kameň od otvoru hrobu. Ale keď tam prišli- kameň odvalený a hrob prázdny. Poslovia z nebeského sveta im pomáhajú pochopiť, čo sa vlastne stalo. „Niet Ho tu- bol vzkriesený. Hľa, miesto, kde Ho položili.“ Bolo im dopriate viac než len vysvetlenie: tvárou v tvár uvideli Vzkrieseného! Kto môže opísať, čo prežívali v tej chvíli? Prišli vzdať poslednú poctu mŕtvemu telu, a tu prežívajú stretnutie so živým, vzkrieseným Pánom.

Preletieť v duchu cez tisícročia, pobudnúť so ženami na tom svätom mieste, prežívať s nimi tú posvätnú bázeň a posvätnú radosť – to má byť naša Veľká noc. Bez tohto zážitku by celé sviatky boli len tou prázdnu škupinou, nádherne ozdobenou jedlom, pitím, televíziou, zábavou, ale vo vnútri prázdnu.

Nedeľné ráno bolo nezabudnuteľné, i nedeľný večer bol nezabudnuteľný. Učeníci zo strachu za zatvorenými dverami. V ich srdciach strach, ale súčasne aj prvé dojmy zo správ

žien o Vzkriesenom. Možno to však brať vážne? - kládli si otázku učeníci. Možno dôverovať prostým ženám? Robí jej koniec sám vzkriesený Pán. Napriek zamknutým dverám zjaví sa medzi nimi a pozdravuje ich známymi slovami „Pokoje vám!“ Známe slová, ale v tejto chvíli a z úst Vzkrieseného sa prihovárajú uboleným a ustrašeným dušiam jedinečným posolstvom. Pokoj vám- je koniec smútku, koniec neistoty. Za týchto okolností sa odohrali behom niekoľko okamihov prevratné zmeny v srdciach učeníkov. Kto sa stretne so vzkrieseným Pánom, kto získa pevnú istotu o jeho novom živote, stáva sa celkom novým človekom. Tak sa z ustrašených bojov stávajú pevní, smelí svedkovia vzkrieseného Pána.

Po tomto stretnutí so Vzkrieseným nasledovali ďalšie. Vzkriesený Pán premohol Tomášove pochybnosti, Petrovi odpustil jeho zlyhanie a nanovo vyslal do pastierskej služby. Prekonal aj Saulovo zúrivé nepriateľstvo a urobil z neho svojho apoštola Pavla.

Vzkriesením svojho Syna potvrdil Pán Boh legitímnosť celého Jeho zemskeho pôsobenia. Vzkriesenie Pánovo nás naplňa radosťou a pokojom, daruje nám svetlo pri každom stretnutí so smrťou! Prijmeme preto spoločne čím viac z tohto požehnania, aby aj nám žiarilo Kristovo víťazstvo na cestu naším životom.

Mgr. Peter Maca, ev. a. v. farár

PRAVIDELNÁ PRECHÁDZKA DO MINULOSTI

Vážení čitatelia!

Poznanie minulosti patrí do života v prítomnosti. Preto si spolu pripomeňme to, čo už odvíjal čas. Poďme v spomienkach na lieskovské lúky.

Už uplynulo veľa času odvtedy, čo naši otcovia brali do rúk kosy, aby sa s chuťou a radosťou popasovali s trávou na lúkach v našom chotári. Kosenie lúk v čase môjho detstva pri dobrom počasi, to boli dva týždne tvrdej roboty, dokedy sa seno dostalo do dvorov, do stodôh, či do stodôlok priamo na lúkach. Bolo treba veľa krmiva, veď chov dobytky bol jedným z hlavných zdrojov obživy obyvateľstva.

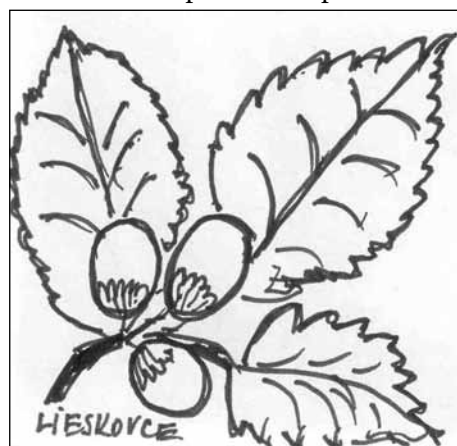
Ešte sa len brieždilo a už sa nakované

kosy koscov zahryzli do pestrého, ranou rosou skropeného koberca lúk. Tráva padala pod ich silnými rukami a ostávala ležať v dlhých radoch. Z nej vyskakovali vyľakané koníky, bleskove sa mihla jašterička a vyrušené motýle nevedeli, na ktorom kvietku bude bezpečne. Ďalej zasa vystrašené mravce pobehovali sem a tam, zachraňovali svoje potomstvo z rozbúraného mraveniska, ktoré kosec vo vysokej trávě nezbadal.

Celý svet drobného hmyzu sa dal do pohybu. Zajac hľadá útočisko v blízkom kroví a kukučka neúnavne oznamuje túto novinu celému svetu.

Keď už slnko dobre prihrievalo, vtedy

prišli hrabačky „s proviantom“, čo doniesli v noškách na chrbtoch. Po pozdrave „Pán Boh pomáhaj“ si kosci posadali okolo prestretého stola na zemi. Po krátkom odpočinku sa pridali k že-

nám, ktoré už trávu roztriasali, presúšali, zhrňovali do „okržlí“, kde sa dosúšala. Veľmi namáhavá práca ich čakala pri zvoze. Zapriahnuté kravičky, alebo kone veľmi ťažko zdolávali kamenisté poľné cesty či strmé stráne a úbočia s plno naloženým vozom. Na ohrozenej strane museli vidlami pridržovať náklad, ale voz sa niekedy prevrhol. Vtedy bolo treba seno zložiť, voz upraviť a náklad zasa naložiť. Lúky nakoniec ostali ako vyzametané. Tak isto to bolo pri zbere otavy. Majitelia lúky pravidelne prihnojovali, zbierali kameň, klčovali nálety či nepotrebné krovie. Tak isto nedovolili rozrásť sa kroviskám, tzv. živým plotom alebo sečiam, kde rástli liesky, šípy, psie trnky, drienky a i.

Niektorí gazdovia z dediny, či Dolného Srnia vlastnili lúky na odlahľých kopaniciach. Sem chodili kosci v skupinkách už večer pešo alebo na bicykloch. Keď sa z dediny ozvalo „večerné zvonenie“ z oboch kostolov, vtedy si už muži pripravovali provizórne lôžka. Tvorila ich hŕba odkosenej trávy, na nej vetvičky z listnatého krovia a prikrytí kabátni dlho debatovali a svätajánske mušky im svojimi lampášikmi spriemňovali tieto tiché chvíle.

Keď som bola malá, na fúre sena stiahnutej pavúzom nám otec vyhlbil akoby hniezdo, tam sme sa usadili a zapriahnuté kravičky nás viezli už po bezpečnej ceste aj dve hodiny zo Šancov domov.

Nielen tak prepotrebné seno nám poskytovali lúky. Od leta do jesene na stromoch dozrievalo ovocie. Psie trnky oberali až po prvých mrazoch. Ovocie sušili, uskladňovali v sýpkach na obilí. Tiež varili lekváry, alebo pálili destiláty. Na planej pôde, kde rástla slabá tráva, pásli kozy alebo i mladý hovädzí dobytok. Tu rástla borievka obyčajná (jalovec). Malé trnkovité plody boli vhodné aj do destilátu (borovička). Usušené plody používali pri žalúdočných a črevných ťažkostiach (plynatosť). Drienky sme jedli málo, ale boli bohaté na vitamín C a na chutný lekvár. Ale pre málo dužiny a veľké kôstky nebolo to veľmi výhodné. Z konárov robili „bičišča“ a spružle do rebríkov. Známy je aj destilát drienkovica. V okolí lúk, najmä pri cestách a v kroví, kde neboli vhodné

pôdne podmienky pre trávu, sa ponúkali voňavé šípové plané ruže, potom na jeseň červené šípky na čaj, na víno, na lekvár. Tiež ich skupovali v zberniach spolu s ostatným ovocím.

Na bujných kríkoch liesky dozrievali dozlatista sfarbené lieskovce, tzv. „žutáky“, ktoré kedysi používali v kuchyni do stravy, ale lisovali z nich aj olej (obsahujú 65 % tuku). Tento olej takisto konzumovali, ale používali ho tiež ako palivo do lampášov a iných svietidiel. Z konárov liesky vyrábali remeselníci opálky a humenné riečice (sitá) a vpletali ploty, tzv. „lesy“.

V húštinách a v tráve ukrývali svoje klobúčiky voňavé hríby, počnúc májovkou jarnou a končiac pôvabnicou dvojfarebnou (fialovou), ktorá tu dozrievala až do prvých mrazov. V chotári sa zo vzácnych húb vyskytovala „Hluzavka letná“ (Tauber aestivum). Táto huba zviditeľnila našu obec v celom Uhorsku, lebo zo všetkých nálezísk boli najznámejšie naše kopanice. Rástli na lúkach Tesla, Poriez, Svinárky, Búlikých lúky a i. Na ich vyhľadávanie využívali prasatá a cvičených psov, ktoré tieto huby vyhrabávali z pod povrchu zeme.

Ďalej sme tu mohli stretnúť čiernookú srnku v zlatistom kožušku, krásnu, ako keby vyšla z kozmetického salónu. Nielen srnku, ale i zdatného srnca. Taký sa mi jeden raz postavil do cesty v Mikých ohrádke, kde som zbierala šampiňóny. Zastal v jednometrovej vzdialenosti predom mnou. Nepohnute sme obaja stáli oproti sebe a uprene sme si hľadeli do očí. Ja som ani nedýchala. Mal také malé parôžky, ale keby nimi zaútočil, neviem, čo by sa dialo. Zatvorila som oči. Keď som ich otvorila, srnec zdupal a skočil do blízkeho lesíka.

Od nepamäti tu bola prírodná lekáreň, pretože obyvatelia poznali liečivé účinky bylín, ktoré tu rástli. Usušené využívali v kuchyni na čaje, ale predovšetkým aj v ľudovom liečiteľstve. My, deti, sme rady chrumkali zelené lístky štiavu kyslého (konský ščál). Obsahuje vitamín C. Ale vedeli sme, že si nesmieme ani prsty olízať, keď sme si trhali voňavé konvalinky, lebo sú jedovaté.

Pokračovanie v ďalšom čísle.

V Moravskom Lieskovom, 3. 1. 2014

Použité pramene:

Moravské Lieskové

1398 – 1998 – monografia

Vlastné spomienky

Informátori z obce

Okržle – polosuché seno zhrabované do kruhu

Proviant – strava

Bičiščo – rúčka do biča

Elena Drobná

Zo spomienok na I. svetovú vojnu

V mladosti som rada počúvala rozprávania starších. Pozнала som viac „ujčkov“, ktorí radi a veľmi zaujímavo vedeli rozprávať o svojich skúsenostiach vojakov I. svetovej vojny. Z našej Priešky to boli ujčekovia Štefanovič, Machovic, z Hoštákov Figura a brat mojej babičky Martin Černý býval pod evanjelickým kostolom. Ten sa v ruskom zajatí naučil písať, čítať i hovoriť po rusky, doniesol si i ruskú knižku, v ktorej som rada listovala. Najviac som sa dozvedela od ujčeka Jána Lišku z Popelkách Mlynov. Starší spoluobčania sa iste pamätajú, aký to bol zaujímavý a mimoriadne múdry človek. Patril medzi najváženejších občanov obce, vedel vždy zaujať správne stanovisko, dať múdru radu, prihovoriť sa verejne pri rôznych príležitostiach. Jeho spomienky z I. svetovej vojny ma zaujali tak, že som si ich zapisovala a uverejňovala v časopise Bojovník. Mohla som to podať presne tak, ako mi to rozprával, stačila som si to zapisovať. Jeden z týchto záznamov ponúkam i čitateľom Hlásnika.

Mal som sedemnášť rokov a päť mesiacov a už som bol vojakom. A hneď ma aj pohnali na front. Slúžil som u delostrelectva. Boli sme vo vysokých vrchoch v Tirolsku. Na moju mladosť sa nehládalo, musel som sa držať ako starší vojaci. Pridelili mi kone. Musel som im zháňať krmivo, ako som vedel. Obsekával som mladé bučky, málokedy mi pre ne niečo prideliť. A hneď ma tam postretli udalosti, na ktoré do smrti nezabudnem a ktoré mali možno vplyv na to, že som sa stal ozajstným odbojárom – odbojárom I. a II. svetovej vojny.

Bolo to začiatkom apríla 1918. Bolo pekné počasie, vo výške nad nami lietali lietadlá. Zrazu pozriem, čo to? Vo vzduchu sa hompálajú papieriky. Letáky. A na nich v češtine i v slovenčine: „Bratia Česi a Slováci! Nebojujte! Nestrieľajte na nás! My sme tu na druhej strane s talianskou armádou. Sme Vaši blízki, Vaši bratia, bojujeme za utvorenie Československej republiky, lebo zhnité Rakúsko – Uhorsko už padá...“ Nazbieral som týchto letákov peknú hromádku a rozdával ostatným. Nadchol som sa tak veľmi, že som pozabudol na situáciu. Na to, že stačilo len niečo odvážnejšie povedať a vojak už visel. A veru i o mojej horlivosti sa dozvedeli na veliteľstve batérie a rozhodli, akože inak, vojaka zlikvidovať. Dozvedel som sa to od kamaráta, telefonistu. Povedal mi: „Liška, čo si urobil, pôjdeš k poľnému súdu.“ A mne hneď

bolo jasné, čo ma čaká. Veľa som počul o tých, čo sa tam dostali.

Keď som sa teda dozvedel tú strašnú správu, pomyslel som si zúfalo: „Radšej sa odstrelím sám, nebudem čakať, až ma oni obesia.“ Utekal som do „diery“ pre flintu. No už som tam nič nemal, služba mi všetko odniesla. „Musím preč, preč, nedám sa zabiť!“ vírilo mi v hlave. Utekám, vedel som, že na jednom mieste je zašliapaná v blate talianska puška. O náboje nebola núdza, našli sa hocikde. Našiel som ju, vytiahol, v hlavni plno blata. Nedbal som na nič, vložil som náboj a obrátil proti sebe. Je to dlhá zbraň, neišlo to hneď. A ako som s ňou manipuloval, zbadali ma nejakí chlapi od mojej batérie. Kričali, aby som to odhodil a keď videli, že nedbám, utekali za mnou. V zmätku som obrátil pušku a potiahol kohútik. Zasiahol som nohu. Keď pribehli, váľal som sa v krvi. Zobrali ma na akési nosidlá, odniesli na záchranú stanicu. Bol tam doktor so sanitárom. Sanitár hovorí po maďarsky: „Nohu odrežeme, že?“ A doktor: „Veru asi.“ No keď som sa neskôr prebral, mal som ju – ošetrovanú, obviazanú. Potom ma odviezli na ďalšiu stanicu, trochu ďalej vzaďu, neskôr do nemocnice. Dostal som červenú kartičku s menom, na ktorej bolo veľké písmeno H. Neskôr som sa dozvedel, že to znamená „hinterland“ – zázemie. Pre front už „beznádejný prípad“. Pamätám sa dobre na nemocnicu v Primolane, na veľké množstvo ranených, zápach krvi. Dlhochizné vlaky Červeného kríža ich privádzali i odvážali do ďalších nemocníc na doliečenie. Dlh trvalo, až sa mi nazbieralo toľko síl, že som i ja vládol nastúpiť a vlak Červeného kríža ma odviezol do Innsbrucku, potom do Budapešti. No trestné oznámenie chodilo po mne všade, nezbavil som sa ho až do konca vojny.

Keď som už bol ako tak vyliečený, poslali ma domov na doliečenie, istý čas som bol v Žiline u pluku a potom znovu na front. Tu z ničoho nič ma v polovici októbra uväznili. No nie nadtľho, prišli ma zobrať, lebo im chýbali sily pri obsluhu kanónov. A tak ma 28. október zastihol na strážii pri delách. Bola to vtedy ohromná ofenzíva, boj trval tri dni a tri noci. Prežil som ju a radostne privítal víťazstvo. A s veľkými ťažkosťami v decembri 1918 som prišiel domov. Mal som 18 rokov.

Prameň: Rozprávanie Jána Lišku

Mgr. Božena Hargašová
Pokračovanie v budúcom čísle.

Bola raz jedna „mutti“...

Cez každý ľudský život sa preženie množstvo udalostí, príbehov, významných, i menej významných zážitkov, a to tým viac a tým tvrdsie, keď do ľudských životov zasiahne vojna.

V rokoch Druhej svetovej vojny v čase krátkeho trvania vojnového Slovenského štátu sa pre slovenských majerských poľnohospodárskych sezónnych ro-

botníkov naskytlí pracovné príležitosti na veľkostatkoch v susednom Rakúsku, ba aj v Nemecku.

Severozápadne od Viedne sa bez konca rozprestierali polia patriace k panstvu, ktoré v nádhernom parku reprezentoval práve taký nádherný zámok v tudorovskom slohu. Dobre udržiavaná cesta lemovaná stromoradiím ho odde-

lovala od hospodárskej časti panstva.

Táto časť panských budov mala štvorcovú základňu a pripomínala stredovekú pevnosť. Jednu stranu tohto štvorca tvorili stajne pre kone i hovädzí dobytok, na ďalšej strane boli skladištia, tretiu stranu zaberali kancelárie a byty miestnych zamestnancov. Celý rozložitý stavebný objekt uzatvárala štvrtá

strana, v ktorej boli byty pre sezónnych robotníkov, ale aj – keďže bola vojna – pre poľských, ruských a ukrajinských zajatcov. Takto bol zo všetkých štyroch strán ukrytý veľikánsky dvor, ktorý slúžil všetkým a všetkému. Zhruba uprostred dvora bola vahadlo – studňa, kde-tu aj nejaká lavička pod stromom a tiež veľké pieskovisko. Teda na takéto miesto prichádzala v rokoch 1940 – 1944 skupina „majerčákov“ z moravskolieskovských kopaníc. Za zmienku stojí skutočnosť, že kým na slovenských, moravských alebo aj českých veľkostatkoch bývala celá skupina sezonárov – okrem gazdu – pohromade vo veľkej „šalande“, tu, v Rakúsku mal každý manželský pár svoju samostatnú izbičku, v ktorej bola posteľ, skriňa, stôl a dve stoličky. Slobodní mladí ľudia bývali po dvoch – troch spolu podľa pohlaví.

I na dvore hospodárstva, i pri poľných prácach, ba aj o nedeliach cestou do kostola sa všetci navzájom stretávali a čo učenlivejší sa naučili po nemec-ky tak, že sa na úrovni svojich potrieb celkom dobre dohovorili, veď všetci, či slovenskí sezonári, či vojnoví zajatci (i zajatkyne!) spolu s domácimi zamestnancami si zarábali na chlieb rukami. Nie len to. I Nemci i Rakúšania trpeli v čase Druhej svetovej vojny nedostatkom potravín, pretože bolo potrebné na prvé miesto klásť potreby armády. Znie to až neuveriteľne, ale slovenský vidiek v čase tejto vojny nedostatkom potravín netrpel, ba títo slovenskí moravskolieskovskí sezonári si so sebou na prílepšenie stravy prinášali údené mäso, škvarenú bravčovú masť, údenú slaninu a – samozrejme – dobré domáce klobásky. Veru, neraz týmito slovenskými domácimi dobrotami vypomohli aj rakúskym spolurobotníkom. Všetci sa už navzájom poznali po mene a dôverovali si natoľko, že sa domáci Rakúšania nebáli pred cudzincami Slováckmi posťažovať na dôsledky Hitlerovej politiky pre Rakúsko.

Keď prišli slovenskí sezonári na tento veľkostatok po prvý raz, pieskovisko dvora bolo plné detí od dvoch, hádam, do štrnásť rokov. Ako zaujímavosť spomínali, že chlapci bývali v prevahe. Tí najmenší si piesok vtlačali do plechových formičiek a tak piekli koláčiky,

alebo si z neho formovali zvieratká. Tí starší už výsledkami svojich chlapčenských hier udivovali. Budovali si rôzne technické objekty – zrejme inšpirovaní rakúskou prírodou – tvarovali mosty, nadjazdy, podjazdy, lepili rôzne sochy na dotváranie priestoru. Už aj samotná veľkosť pieskoviska vypovedala veľa – veľa dobrého a múdreho o majiteľovi, ale aj o správcovi týchto majetkov.

Keď prišli slovenskí sezonári na tento veľkostatok naposledy, týchto chlapcov už nebolo. Padli na východnom fronte. Šestnásť – sedemnásťroční.

Aj keď bombardovanie Viedne bolo na dennom poriadku, nad túto lokalitu priamo bombardéry zrejme zo strategických dôvodov nenadlietali. Tu lietali poštové oznamy „Padol za vlasť...“ Ale vojna sa tu ukazovala aj v inej podobe. V snahe uchrániť čo najväčšiu časť mužskej populácie posielal Hitler na takéto miesta, a to aj v satelitných štátoch, chlapcov ešte školopovinných, ba aj menších. (Pozn. autorky: Na konci šk. r. 1943-44 boli žiaci kopaničiarskej dvojtriedky Šance – Mor. Lieskové na výlete na Javorine. Aj tu, v Holubyho chate bola skupina nemeckých chlapcov vo veku 9 – 11 rokov. Všetci boli oblečení v skautskej uniforme.) Skupina celkom malých chlapcov vo veku zhruba 5 – 8 rokov bola ubytovaná aj v priestoroch tohto tudorovského zámku. Pedagogický dozor tu vykonávali zväčša vojaci – rekonvalescenti. Niekedy na ceste do práce, niekedy na ceste z práce sa skupina sezonárov míňala so skupinou týchto detí na zámočkej ceste.

Raz sa stalo, že robotníci mali zmienený program a po ceste prechádzali asi v polovici dňa, keď slnko najviac pripekalo. Známa cesta viedla na most ponad rieku, v ktorej sa už kúpalo niekoľko chlapcov. Ale z mosta sa niesol zúfalý nárek, a keď sa robotníci celkom priblížili, mohli nielen počuť, ale aj vidieť príčinu tohto srdcervúceho náreku malého asi päťročného chlapca:

Vojenský dozor učil chlapcov plávať takou metódou, že ich priviazaných na lane hádzal z mosta do rieky. Toto chlapčiatko sa tak ukrutne bálo, že sa rúčkami držalo na čízme vojaka a zachádzajúc sa plačom zúfalo volalo: „Mutti!, Mutti!“ Tu sa jedna z robot-

níček odtrhla od svojej skupiny, skočila k vojakovi a lámanou nemčinou sa na neho obrátila: „Her Soldat, was machen sie nur?! Sie nicht sehen, das er noch klein ist und er Angst haben?! Das müssen sie mit ihm schön und langsam. So macht man mit den Kindern nicht! Der knabe wir sich wie vor Ihnen, auch vor Wasser fürchten!“ Toľko však, čo odvážna žena dokončila svoju výtku vojakovi – namierenú zbraň proti sebe si ani neuvedomovala – priskočil k nej jej vlastný muž a pred všetkými jej spakruky dal poriadnu facku spolu s tvrdou výčitkou: „O tvoje doma sa kto bude starať, keď to do teba napáli?!“ Všetky deje prebiehali zrazu tak rýchlo, že by sa ani nedalo nejako určiť ich poradie. Chlapec pustil nohu vojaka, podbehol k svojej záchrankyni a malé drobné rúčky ovinul okolo jej nôh, hlávku zaboril do jej sukien a plakal, usedavo plakal, akoby chcel vyplakať aj svoj, aj neznámej mutti žiaľ. Zahanbený vojak spustil zbraň k zemi a zahundral čosi také akože teda dobre, dobre. Na moste ostali už len traja. Vojak s chlapcom a žena – robotníčka. Pohládzala chlapcovu hlávku a chlácholivo mu hovorila: „Ich muss schon arbeiten, du kannst? Aber du nein weinen, gut? Und schon nein du fürchten, gut?“ Rýchlo mu ešte dlaňou zotrela slzy z tváričky, pohladila ho po vláskoch, chytila za ručičku a podala ju vojakovi. Konečne sa chlapec usmial, aj keď ho ešte usedavý plač zmykotal. Žena sa rozbehla za svojimi a veru mala čo robiť, aby ich dobehla. Ale aj tak sa ešte obzrela. Vojak držal chlapca za ručičku a spolu sa spúšťali dolu k rieke za ostatnými.

Kedykoľvek sa skupina nemeckých chlapcov a skupina slovenských robotníkov na tejto ceste míňala, aj chlapec, aj žena sa dokázali nájsť očami, aby sa na seba mohli usmiať.

Nemali by mať hlavné slovo v parlamentoch všetkých štátov sveta takéto kopaničiarske „mutti“?

Božena Adamicová

Zdravotné okienko

Funkčné potraviny a ich význam pre zachovanie zdravia.

Rozširujúca sa civilizácia znižuje výživovú hodnotu potravín. Produkcia potravín sa v prvom rade sústreďuje na to, aby potraviny mali dobrý vzhľad, aby boli na pohľad príťažlivé a aby mali dostatočnú trvanlivosť.

Tiež je požadované, aby vydržali dlhú prepravu, niekedy až na opačný koniec zeme-gule.

Výživová hodnota potravín sa pre veľkoproducentov stáva menej dôležitou. Z výskumov je známe, že dnešné kultúrne rastliny nemajú také zloženie živín ako tie pôvodné. Za posledných 60 rokov ich hodnota klesla o štvrtinu. Životné prostredie je zamo-rené priemyselným odpadom a umelými hnojivami, ktoré sa usádzajú aj v potravinách. Tieto skutočnosti prispievajú k zvýšenému nárastu srdcovo cievnych a onkologických ochorení. Japonskí vedci už na začiatku 20. storočia začali riešiť otázku, ako vyvinúť také potraviny, ktoré by podporili udržanie zdravia u dospelých ľudí. Nazvali ich funkčnými potravinami.

Od bežných potravín sa tieto odlišujú tým, že:

- Obsahujú zložky, ktoré sa posilnili pri špeciálnych podmienkach pestovania alebo chovania, napríklad vyšlachtenie kultivarov ryže so zvýšeným obsahom oryzacystatinu s proti vírusovou aktivitou alebo tzv. omega vajcia so zvýšeným obsahom 3 omega mastných kyselín v žĺtku, ktoré sú od sliepok kŕmených morskými riasami.

- Pridávajú sa konkrétne zložky, ktoré sa v nich prirodzene nevyskytujú a ich prítomnosť predpokladá priaznivé účinky na ľudský organizmus pri ich pravidelnej konzumácii. (Pridanie probiotických kultúr alebo vlákniny do jogurtov a zakysaných mliečnych výrobkov s cieľom priaznivého pôsobenia na zdravotný stav čriev). Prídavok vitamínov a vápnika do mliečnych výrobkov a sušienok pre deti.

- Sú z nich odstránené určité zložky, aby sa minimalizovali negatívne účinky - napr. zníženie obsahu laktózy v mlieku tzv. nízkolaktózové alebo bezlaktózové mlieko pre ľudí, ktorých organizmus nedokáže spracovať mliečnu bielkovinu, a preto trpia hnačkami pri konzumácii mlieka.

- Chemicky sa upravujú niektoré zložky potravín - napr. hydrolyzované bielkoviny v detskej výžive na obmedzenie ich alergénneho pôsobenia (mlieko BEBA).

Za prvú funkčnú potravinu v Európe možno pokladať kuchynskú jedlú soľ obohatenú o jód. Úlohou pridaného jódu je prevencia ochorenia štítnej žľazy- strumy, ktorá vzniká pri nedostatku jódu v potrave. Dodnes je aj na Slovensku v obchodoch kuchynská soľ obohatená o jód. Ľudia, ktorí solia morskou alebo himalajskou soľou, by mali občas zaradiť aj slovenskú jodizovanú prešovskú soľ. Zložky funkčných potravín pôsobia najmä

pri predchádzaní štyroch chorôb, ktoré sú vo vyspelých priemyselných krajinách najčastejšou príčinou smrti človeka. Je to rakovina, srdcovo cievne ochorenia, cukrovka, vysoký krvný tlak.

Na Slovensku podľa štatistík zo 100 % úmrtí pripadá 52 % na srdcovocievne a asi 20 % na onkologické ochorenia. Nesprávne zloženie stravy a nevhodný výber potravín prispieva k nárastu týchto čísel.

Funkčné potraviny zohrávajú rolu aj pri predchádzaní ďalších ochorení ako je osteoporóza, abnormálna funkcia štítnej žľazy artritída.

Nie sú určené na liečbu spomínaných ochorení. Odporúčaná denná potreba konkrétnych funkčných potravín musí byť stanovená odborníkmi na výživu a uvedená na obale výrobku. Musia byť prírodného pôvodu.

V USA fanúšikovia zdravia začínajú deň vypitím pohára pomarančového džúsu, ktorý je obohatený o vápnik - za účelom spevnenia kostí, konzumujú pečivo z múky, ktorá je obohatená kyselinou listovou, aby sa predchádzalo vrodeným vývojovým chybám, a aby sa znížila hladina homocysteínu v krvi a tým chránili srdce a predišli mozgovým ochoreniam.

Pri nákupe potravín je dôležité na obale prečítať si zdravotnú prospešnosť potraviny. Pri celkovej skladbe stravy treba si vyberať z čo najširšej palety potravín. Veda jednoznačne dokázala hodnotu rastlinnej potravy, ktorá poskytuje minerály, vitamíny, enzýmy, vlákninu, prirodzené cukry ako zdrojov energie.

MUDr. Lenka Gáliková

Silvester na Javorine

Obec Moravské Lieskové je členom Prípravného výboru Javorinských slávností bratstva Čechov a Slovákov na Javorine. Poslednou aktivitou v roku je organizovanie Silvestra na pomedzí. Jedná sa o neformálne stretnutie pri pamätníku československého priateľstva na Veľkej Javorine, každoročne 31. decembra, t.j. na Silvestra o 13.00 hodine. Položením kytíc k pamätníku, zaspievaním českej a slovenskej hymny sa celá aktivita začína. Tento rok nám vypomáhal mužský spevácky zbor z Mikovic, nechýbalo ani varené víno. Zapálením vatry priateľstva v pokojnej, priateľskej a bratskej nálade medzi dvomi národmi sa akcia plynule ukončila.

redakcia

Rozhovor s generálnym biskupom ECAV PhDr. Mgr. Milošom Klátikom, PhD

Dňa 17. novembra 2013 pri príležitosti osláv 190. výročia narodenia a 110. výročia úmrtia významného evanjelického kňaza Jána Lacka, prijal pozvanie do našej obce aj generálny biskup ECAV na Slovensku. Zúčastnil sa spomienkových služieb Božích a následného programu s nimi spätého. Zároveň tu aj prezentoval svoju novú knihu "V Tvojej ruke sú naše časy", ktorú si záujemcovia mohli priamo zakúpiť. Na záver dňa si našiel chvíľku čas a poskytol mi zaujímavú podanú odpoveď na moje otázky.

Ako sa Vám páčila slávnosť a s ňou spätý program, ktorým si obec Moravské Lieskové uctilo svojho najdlhšie pôsobiaceho kňaza?

Slávnosť a jej program sa mi veľmi páčili, boli dôstojnou spomienkou na farára Jána Lacka. Oceňujem aj to, že vo vašej obci si vážite významné osobnosti a pravidelne si ich pripomínate. Na takýchto ľudí by sa nemalo zabúdať, keďže spravili veľa či už pre cirkev, obec, ale i kultúru.

Ako vôbec prvý ste získali Cenu Jozefa Hollého, aký je to pocit?

Síce som už získal viacero ocenení, ale toto je pre mňa výnimočné. Je to vôbec prvé takéto ocenenie od cirkevného zboru. Cením si aj to, že mi bolo udelené ako prvému. Vážim si však všetky ocenenia, ktoré som kedy získal.

Vo Vašej rodine je povolanie kňaza takpovediac dedičné. Čo Vaše deti, tiež sa vyberú touto cestou?

Tak, tomu by som sa len potešil. Ja ich však do ničoho tlačiť nebudem, je to len ich voľba. Ani mňa nikto nikdy nenú-

til, mohol som sa rozhodnúť slobodne. Nemusia byť hneď kňazmi, stačí, keď budú dobrými evanjelikmi. Podobne je to aj v rodine Lackovcov, kde už tiež teraz v najmladšej generácii niet kňaza, ale stále sú významnými členmi cirkvi. To je dôležité. Viera, ktorú vstúpíte svojim potomkom a tí ju šíria ďalej v rámci rodiny.

Čo na povolaní kňaza najviac oceňujete? Aký je hlavný dôvod, pre ktorý ste sa rozhodli aj vy pre túto životnú rolu?

Nedá sa to jednoznačne povedať. Je toho veľmi veľa, ale najkrajšie na tom je to „duchovno“ a ten pocit vnútorného rozletu. Mňa k povolaniu kňaza priviedla najmä veľká túžba. Taktiež som mal aj inšpiráciu v rodine. Chcem sa aj poďakovať svojim najbližším za ich oporu, pretože vždy stáli pri mne. Bez ich pomoci by som sa určite nemohol svojmu poslaniu venovať naplno.

Monika Kusendová

Milan Žákovic

Je napísaných a vyslovených mnoho múdrostí, ktoré svojim obsahom majú pozdvihnúť veľkosť. A pritom veľké nemusí byť na prvý pohľad viditeľné. Často krát býva našou každodennou súčasťou a my si to nemusíme ani uvedomovať. Ale keď toho odrazu niet, ostane prázdno... a darmo sa snažíme o náhradu, priblíženie sa k tomu obyčajnému... zistíme, že práca jednoduchého človeka je nenahraditeľná. Človek je nenahraditeľný. Bolí to najmä v okamžikoch posledného lúčenia. A takýto človek tu bol medzi nami. Žil, pracoval, pomáhal, učil... čo ešte? Odpoveď na túto otázku budeme dostávať až postupne. No niekde je treba začať. Preto si dnes na pomoc zoberiem múdrosť našich predkov v podobe citátov Martina Rázusa:

„Ako láska ku kvetom, výšivkám, piesňam a podobne, zušľachťujúco vplýva na dušu ľudskú, tak práve umenie necháva v dušiach estetické i mravné hodnoty, čo sa stanú súčasťou človeka, i národa, pokolenia, ba ľudstva.“

Ako výstižnejšie môžeme opísať to, za čo vďačíme práve človeku, s ktorým sa dnes naposledy lúčime? Áno, týmto človekom spomedzi nás bol ►

► Milan Žákovíc. Očarený dedičstvom našich predkov, ich kvetenou pretvorenou do krojov, piesní a hudby. No on sa nikdy neuspokojil len s jednoduchým konzumom. Naopak. Bol od mladosti zapálený takou tvorivosťou, že dnes musíme s úctou jemu náležiacou konštatovať, že sa stal súčasťou histórie. Súčasťou odkazu našich predkov. Kto si to dnes môže prisvojovať. Je takých málo. A v tom spočíva veľkosť jednoduchého človeka, ktorý žil medzi nami. V skromnosti, prelínajúcej sa až do nenápadnosti. Ale výpočet toho, čo v priebehu svojho života vytvoril, hovorí o niečom inom.

Narodil sa v našej obci Moravské Lieskové, ku ktorej bol od útleho veku vedený v duchu úcty, zachovávaní posolstva umenia a jeho posúvaní na ďalšie generácie. Mal to v sebe hlboko zakorenené, čoho dôkazom bolo aj jeho životné smerovanie ako pedagogického pracovníka. To sa naplno prejavilo počas jeho aktívnej činnosti kapelníka v rôznych dychoch hudbách od roku 1960 a založením „Detského dychového súboru“ v roku 1963. Bol učiteľom hudobnej výchovy a využíval tak možnosti svoje, ako aj potenciál svojich nadaných žiakov k spoločnému prospechu nás všetkých. Veľmi rýchlo pochopil, že budovanie dychovej hudby nie len v Moravskom Lieskovom je založené na vychovávaní mládeže, vytváraní stavby s pevnými základmi. No bez jeho vlastného zánietenia by nič z tohto nebolo možné. Takmer dve desaťročia priamo a neskôr podporou žiakov z ľudovej školy, pomáhal mladým muzikantom využívať svoje nadanie, umeleckú tvorivosť a ochotu rozdávať ľuďom umenie tak, aby sa sta-

lo ich súčasťou. Robil to tak oddane a nesmierne húževnato, že si často krát neuvedomoval aj svoju ľudskú stránku. Až do vyčerpania. Lebo je to treba...

Okrem založenia a aktívnych účastiach v dychoch hudbách, v detských a mládežníckych dychoch súboroch, dychoch orchestroch, ako aj v skladateľských činnostiach, bol aktívny aj na poli literárnom. Je spoluautorom spolu s Boženou Hargašovou knihy „Dejiny školstva v Moravskom Lieskovom“ a autorom dvoch kníh „Dejiny hudobných súborov v Moravskom Lieskovom“ a „Dychová hudba v Moravskom Lieskovom a v okolí“ a tiež spoluautorom knihy „Podjavorina a jej spevy“.

Počas svojho života bol pán Milan Žákovíc aj oficiálne oceňovaný.

- V roku 2005 mu Združenie dychoch hudieb Slovenska pri príležitosti jeho významného životného jubilea 70-tych rokov narodenia, po niekoľko ročnom kandidátstve v Slovenskom ochrannom zväze autorskom, udelilo titul „Hudobný skladateľ“ za jeho dlhoročnú obetavú prácu pri rozvoji a udržiavaní tradície dychovej hudby v regióne, pomoc mladej generácie a neúnavné úsilie o zachovanie tohto žánru na Slovensku.

- V roku 2006 sa mu dostalo ocenenia aj od rodnej obce Moravské Lieskové, a to „Cena obce“ za hudobnú, literárnu a pedagogickú činnosť a za prínos pri zachovávaní kultúrnych tradícií obce.

- V roku 2007 dostáva čestný titul „Významná osobnosť Podjavoriny“ za mimoriadne úsilie a výsledky v záujme kultúrneho a spoločenského rozvoja obyvateľov – rodákov miest a obcí z

oblasti Veľkej Javoriny.

No to najvýznamnejšie ocenenie nie je na papieri, ani nie je vryté do kovu, dreva, či iného neživého materiálu. Je totiž navždy zapísané v nás. Je vyrytá hlboká brázda v našich srdciach, v našich spomienkach, ktoré nie je možné vymazať. Naopak. Pán Žákovíc si svojim životným počínaním vytvoril miesto v rade nesmrteľných. Nie, nie je to žiadna fráza a dovoľím si to tvrdiť. Veď každý, kto dokáže vytvoriť dielo pre ďalšie pokračujúce generácie sa stáva nesmrteľným. Vracajú sa k nemu prostredníctvom aj ním skomponovanej, či inak upravenej hudby nie len tí, čo ho poznali, ale aj noví, pre neho neznámi muzikanti. A vďaka nim aj ľudia, ktorí si aj dávno po nás povedia. Aká krása! Kto to napísal, kto to vytvoril?

Milan Žákovíc z Moravského Lieskového!

Dovoľte mi tak ako na začiatku, tak i na konci privolať Martina Rázusa jeho myšlienkou, ktorú použil aj pán Milan Žákovíc vo svojej knihe, a teda je možné predpokladať jeho vlastné stotožnenie sa s jej podstatou: „Čo by som si prijal po smrti?

Predovšetkým pokoj, ako po ťažkej chorobe a svedomitej práci – ten pokoj, ktorý prevyšuje všetok rozum ľudský. K tomu pokoji najskôr privedie statočné a svedomité využitie toho krátkeho života, čo nám je k dispozícii od svitu až po tichý súmrak života. A najvhodnejšie využij ho – poznaním sveta i seba a uľavovaním bolesti iných, všetkých a tým i svojej.“

Česť vašej pamiatke!

starosta obce

Spomienka na krajanu MUDr. Milana Dedíka

Keď zomrie človek, pocíti to najmä rodina, priatelia, spolu pracovníci a mnohí ľudia, čo menovaného poznali. Ostáva dlho uložený v pamäti, vo vedomí a priplietia sa do spomienok. Je to tak hlavne vtedy, keď menovaný zanechal mladú manželku, malú dcérku a mnoho nádejí, ktoré sa do ňo vkladali. Napriek tomu, že to bolo dávno, jeho meno sa často spomína medzi priateľmi. Hoci žil krátko, urobil toho veľa a zanechal chvenie mnohých srdc a tiež odborných otázok. Ide o nášho krajanu MUDr. Milana Dedíka. Možno vznikne otázka, prečo až teraz píšem o svojom

kolegovi, priateľovi Milanovi. Všeobecne sa tvrdí, že nikto nereprezentuje iba sám seba, ale svojou prácou, vystupovaním, chovaním a celkovým ľudským profilom reprezentuje i svoju rodinu, spolupracovníkov, priateľov, krajanov a keď sa dostane na medzinárodnú platformu, reprezentuje i svoju vlasť. Milan Dedík vynikajúco reprezentoval i nás, náš kraj a nás všetkých a treba, aby krajanovia a hlavne mladšia generácia si uvedomila zodpovednosť za následky svojej činnosti. MUDr. Milana Dedíka, hoci žil iba 30 rokov, treba pričleniť k významným osobnostiam nášho kraja. Jeho od-

chod bola veľká tragédia. Zomrel v roku 1961 na rakovinu pľúc, hoci bolo nás veľa - priateľov a špičkových odborníkov, nemohli sme ho zachrániť. Milana Dedíka som spoznal v roku 1951, keď robil prijímací pohovor na Lekársku fakultu Univerzity Komenského (ďalej LFUK). Prišiel pekný mladý muž s prenikavým pohľadom, odviezol vynikajúcu prácu pri pohovore a urobil výborný dojem na členov komisie. Samozrejme bol prijatý, blahoželal som mu a zoznámili sme sa. Bol som potešený, že niekto z môjho kraja ide študovať medicínu a ide o osobnosť so všetkými znakmi talentu, pracovitosti a osobnostných predpokladov. Začal študovať v roku 1951 a patrilo k vynikajúcim študentom. Popri štúdiu stihol prednášať v kurzoch prvej pomoci v rámci Červeného kríža a cez prázdninové obdobie pôsobil ako zdravotník na prázdninových táboroch mládeže. Mal hlboký záujem o pomoc malým pacientom, čo ho viedlo k zameraniu na detské lekárstvo. O jeho vzťahu k malým deťom svedčí i moja osobná skúsenosť. Milan raz cez prázdniny dostal pozvanie z vedenia školy, aby niečo vybavil. Stretli sme sa v Novom Meste n/Váhom na stanici, Milan disciplinovane cestoval do školy a zobral so sebou i mladšiu sestríčku. Cestovali sme osobným vlakom a Milan sa príkladne staral o sestru, vysvetľoval jej, čo videla z okna vlaku a bolo vidieť, že ide o krásny vzťah staršieho brata a mladšej sestry. Milan mal dobré povahové črty. Bol priateľský, komunikatívny, otvorený a veselej povahy. Ľahko si získaval priateľov, u ktorých mal prirodzený rešpekt a to aj preto, že na LF patrilo k výborným študentom. Angažoval sa v mládežníckej organizácii v rámci ročníka alebo celej LF, kde ho uznávali nielen pre jeho povahové črty, ale aj pre rozvážny a premyslený prístup k otázkam, ktoré bolo treba riešiť a vybaviť. Ak mohol, pomohol každému, kto sa na neho obrátil s nejakou žiadosťou. V roku 1957 Milan ukončil štúdium medicíny a nastúpil ako asistent na I. detskú kliniku LFUK k prof. MUDr. Irene Jakubcovej - Dérerovej. Bola to vysoko vzdelaná staršia a energická dáma, pre ktorú starostlivosť o deti bola na prvom mieste. Poznali sme sa od skúšky z pediatrie, vedela, čo robím, že som aspirantom ČSAV v Prahe a predmetom môjho štúdia sú otázky mikrobiológie a imunológie. Vybrala ma, aby som zaviedol metódy na diagnostiku reumatickej horúčky, ktorá ničila nielen kĺby a cievy postihnutého jedinca, ale i srdiečka detí. Vtedy som mal veľa povinností v Prahe a ťažko mi bolo vstúpiť do nového náročného programu. Neváhala navštíviť môjho vedúceho a dekana LF, a tak mne nič iné neostávalo len sa pustiť do zavádzania nových metód. V tom období ak 100 detí dostalo streptokokovú angínu, u 7-8 detí sa objavila reumatická horúčka. Ak však 100 detí po prekonaní reumatickej horúčky dostalo znova angínu až u 70-80 sa znova objavila reumatická horúčka. Išlo o tzv. II. ataku a vtedy už ostávali na srdci značné zmeny, ktoré museli byť riešené mnohokrát chirurgicky. V tom období deti po prekonaní reumatickej horúčky museli byť až 3 roky kryté penicilínom, nesmeli prekonávať veľkú telesnú námahu, nesmeli ísť do kolektívu a pod. Predovšetkým išlo o metódu stanovovania antistreptolýzínu O (tzv. ASLO alebo ASO), ktorá sa používa doteraz. Na Slovensku v tom období boli deti, ktoré prekonali reumatickú horúčku

5 až 6 krát a mali úplne zničené srdce. S prof. Jakubcovou sme sa v určitých časových intervaloch stretávali a hodnotili sme stav. Milan už počas štúdia sa zúčastňoval na riešení tejto problematiky a sledoval hlavne účinnosť koncentrácie salicylátov na vývoj tohto ochorenia. Salicyláty boli jediný liek, ktorý sa deťom podával a zmenšoval príznaky. Mal zistiť optimálne dávkovanie vo vzťahu k priebehu ochorenia. Úlohu splnil a potom bol zapojený do sledovania detí s vrodenými srdco-cievnyimi ochoreniami a s poruchami srdca po infekčných ochoreniach. Milan intenzívne študoval, mal dobrý vzťah k spolupracovníkom a aj k svojim malým pacientom a otvárala sa pred ním nádejná odborná budúcnosť. Svojou prácou bol plne zaujatý a málo pozornosti venoval vlastnému zdravotnému stavu. V roku 1959 zamestnanci I. detskej kliniky hrali na dvore kliniky volejbal a Milan nemohol dýchať. Hneď ho kolegovia vzali pod rtg. prístroj a zistil sa mu v hrudníku výpotok. Ako u mladého pracovníka sa myslelo, že ide o tuberkulózu a okamžite ho poslali do Vysokých Tatier. Prof. Jakubcová mi to hneď oznámila a povedala zaujímavú vetu. "Videla som v živote ako stará doktorka veľa rtg snímok a viete, mne sa to na tbc nepozdávalo". Pani profesorka mala Milana veľmi rada pre jeho usilovnosť, priamosť a korektnosť. A keď ochorel, ho v Bratislave navštevovala v nemocnici a vždy sa sťažovala na to, že lekár musí klamať pacientovi a držať ho v nádeji. Keď mi pani profesorka oznámila osud Milana, hneď o niekoľko dní som za ním odcestoval do Tatier. Prv, ako som ho navštívil rozprával som sa s ošetrovateľmi a tí mi oznámili strašnú správu. U Milana nie je žiadna tbc, ale karcinóm (rakovina) v rozsiahlom štádiu s metastázami. Dali mi prečítať falošný chorobopis a samozrejme ma žiadali, aby som pacientovi nič nehovoril. Priznám sa, bolo to pre mňa veľmi ťažké. Nakoniec som išiel za Milanom. Ležal na posteli bledý, oči vpadnuté a na krku boli jasné stopy po zväčšených uzlinách. Mojou návštevou bol veľmi prekvapený a dojatý, až mu vyhrkli slzy. Nastala veľká debata o jeho zdravotnom stave. Tešil sa, že ho znova prevezú do Bratislavy, kde ochorenie vzniklo a dúfal v zlepšenie. Tešil sa, že sa stretne s manželkou a očakával narodenie dieťaťa. Žiadal ma, aby som pozrel všetky články v literatúre, o podobnej problematike. Bolo mi strašne. Po dlhšej návšteve som smutný, zdeptaný odišiel naspäť domov. Milana v krátkom čase previezli do Bratislavy, bol umiestnený vo viacerých nemocniciach a nakoniec skončil na onkológii. Najdlhšie ležal na II. chirurgickej klinike, kde ho navštevovali viacerí priatelia a tiež pani prof. I. Jakubcová. Pre Milana to bolo ťažké obdobie, plné bolesti, ale s malou iskričkou nádeje, že raz bude lepšie. Vtedy som odišiel do Francie pracovať do Pasteurovho ústavu ako štipendista francúzskej vlády. Tam som sa dozvedel, že MUDr. Milan Dedík, môj priateľ, krajan a spolupracovník, zomrel vo veku 30 rokov. V hotelovej izbičke som si zapálil sviečku a rozmýšľal a skutočne uveril som, že niekedy i myslenie bolí. Život niekedy prináša i prekvapenia. Býva zvykom, že starší zaslúžilí pracovníci v nemocniciach veľkolepo oslavujú svoje narodeniny. Pri tomto obyčajne pozývajú prednášať niekoho, kto zavádza nové metódy, propaguje nové ►

► pohľady na klasické problémy. Ide zväčša o osoby z LF, SAV alebo výskumnej základne. Tak sa stalo, že som dostal veľmi vrúcnu pozvánku ísť prednášať do nemocnice vo Veľkom Krtíši, kde jeden známy primár mal narodeniny. Ponuku som v postate musel prijať, poslali pre mňa auto a slávnosť bola v kinosále za účasti lekárov zo širokého okolia. Po skončení primár interného oddelenia ma pozval na prehliadku svojho oddelenia, ktoré bolo prebudované a chcel mi predstaviť i svojich spolupracovníkov. Mladé sekundárky a sekundári stáli v rade a pri tretej mladej lekárke som sa musel pristaviť, lebo sa predstavila ako Dr. Dedíková. Úplná kópia svojho otca Milana. Hlava, oči, držanie tela, farba vlasov, skrátka všetko. Genetika zohrala svoje a dcéra sa podala celkom na svojho nebohého otca. Hneď som ju oslovil a prezradil, kto som, že som priateľ, a krajan jej otca a navrhol jej, ak by niečo potrebovala z Bratislavy, môže sa s dôverou na mňa obrátiť. Požiadal som ju ešte, aby nezabudla na Milanovu rodinu, lebo sú to veľmi slušní, skromní a pracovití ľudia. Nikdy sa však na mňa neobrátila a neviem, či splnila aspoň druhé moje prianie. Pokúšal som sa o kontakt s ňou, ale bez úspechu. Ako malička v 1961 odišla s mamou z Bratislavy k starej mame niekde k Šahám, kde žijú zväčša maďarsky hovoriaci občania.

Pri príprave tejto spomienky som bol v kontakte s Archívom UK a s Milanovými najlepšimi priateľmi s MUDr. Milanom Vigašom, DrSc., významným pracovníkom v SAV, ktorý s Milanom užíval i spoločný byt a potom s prof. MUDr. Paľkom Bakossom, DrSc, ktorý sa vypracoval na popredného

svetového odborníka na hromadne sa šíriace ochorenia. Je to skromný a vzdelaný človek. Musím spomenúť, že je synom bansko-bystrického evanjelického farára, ktorého po skončení vojny (1945) našli v masovom hrobe, čo zanechali gardisti a Nemci. Pána farára mohli určiť aj podľa toho, že na prsiach držal Nový zákon a podľa informácií do poslednej chvíle utešoval a pomáhal spoluväzňom. Takisto jeden jeho brat zahynul počas SNP. Obaja priatelia sa o Milana starali, keď bol v nemocnici a spomínajú ho doteraz. Obaja svorne konštatujú, že škoda Milana, mal pred sebou veľkú kariéru, mohol byť z neho vynikajúci detský lekár.

MUDr. Milan Dedík, narodený 2. augusta 1931 v Čermakoviach, okres Moravský Krumlov, otec Štefan Dedík a matka Anna Dedíková, súrodenci Ján, Ľudovít a Anna, ktorý absolvoval Gymnázium v Novom Meste n/Váhom, spí pod pomníkom v Slávičom údolí. Zanechal okrem rodiny i manželku Drahomíru a dcérku, ktorá je nateraz niekde lekárkou. V roku 1961 manželka odišla z Bratislavy. V archíve Univerzity Komenského je ešte jeho dobová fotografia.

Milan, Tvoja smrť zanechala v nás mnoho otázok. Ukázala, že ešte nevieme všetko a musíme bojovať so zákernými nástrahami, čo spôsobujú ľudské utrpenia a spôsobujú predčasnú smrť. Ty si mohol veľmi účinne do tohto zápasu zasiahnuť, ale zomrel si a my sme povinní kráčať i v Tvojich predsavzatiach. Spi sladko, lebo žiješ v nás, v našich spomienkach a Tvoj odchod navodil nám mnoho bolesti a posilnil nás v zápase s neznámymi chorobami.

Prof. MUDr. Ján Štefanovič, DrSc.

18. marca uplynulo 10 rokov od smrti ďalšieho významného predstaviteľa rodu Hollých

Martin Hollý - vnuk Jozefa Hollého, patrili k najlepším slovenským režisérmi, ďalej bol i scenárista i herec. Narodil sa 11. augusta 1931 v Košiciach. Keďže i jeho otec (Martin Hollý st.) sa venoval divadelnej réžii a herectvu,

výrazne to ovplyvnilo jeho neskoršie smerovanie.

Umelecký život

K filmom sa vďaka otcovi dostal už ako dieťa. Vo filme Jánošík (1935) si zahral len ako 4 - ročný. V rokoch 1951 - 1953 študoval réžiu na FAMU, ale keďže so štúdiom nebol spokojný, nedokončil ho a rozhodol sa stať dobrým režisérom i bez školy. Neskôr mohol skonštatovať, že sa mu to aj podarilo. Mnohí jeho bývalí spolužiaci sa mu ani zďaleka nevyrovnali.

Už v tom istom roku sa mu podarilo zamestnať sa v Štúdiu krátkych filmov Bratislava. Neskôr pôsobil i ako asistent réžie na Barrandove. Potom pracoval ako režisér Slovenského filmu v Bratislave. Debutoval filmom Havrania cesta. Ním vniesol do slovenskej filmografie prvky autenticity a kritickosti. Nasledovalo množstvo úspešných filmov. Mnohým sú určite známe jeho snímky - Medená veža s voľným pokračovaním Orlie pierko, Signum laudis, Zámek v Čechách či rozprávka

v hlavnej úlohe s Libušou Šafránkovou - Soľ nad zlato.

Jeho najvýznamnejším filmom sa však stala Balada o siedmich obesených (1968). Priniesla mu ocenenia na MTTF v Monte Carlo a na festivale v Sorrente. Natočil i dokumenty - Na vedľajšej koľaji, Ľudia na vode. V roku 1982 získal titul **zaslúžilý umelec** a v roku 2001 ocenenie **Zlatá kamera** na MFF Art Film Trenčianske Teplice. V tom istom roku mu vtedajší prezident SR prepožičal štátne vyznamenanie **Rad Ľudovíta Štúra I. triedy**. V posledných rokoch svojho života sa venoval najmä dabingu a tvorbe dokumentárnych profilov z cyklu Tucet.

Aký bol ako človek?

Mal vrodené umelecké gény a veľkú časť života zasvätil filmu. Podľa slov jeho manželky Magdy však nebol typický bohém, napriek umeleckým sféram, v ktorých sa pohyboval. Mal totižto silno vyvinutý cit pre zodpovednosť. Nositeľkou jeho umeleckých génov sa stala jeho dcéra Katarína Hol-

lá, ktorá je kostýmovou výtvarníčkou. Spolupracovala s ním na filme Zámek v Čechách. Nedávno získala ocenenie Český lev 2014 za najlepšie kostýmy vo filme Hořící keř. Ako režisér mal Martin Hollý k hercom ľudský, často až kamarátsky prístup. Veľmi dobre si vychádzal so skupinou hercov - E. Váša-

ryová, Š. Kvietik, I. Mistrík, I. Rajniak, s ktorými sa po natočení filmov Medená veža a Orlie pierko každoročne stretával na chate vo Vysokých Tatrách. Mal aj svojich tzv. „dvorných hercov“, čo môžeme vidieť v mnohých jeho filmoch.

Jeho vzťah k Moravskému Lieskovému

Našu obec mal rád najmä kvôli peknej prírode a taktiež sem chodieval, aby v pokojnej dedinskej atmosfére načerpal energiu pre tvorbu svojich filmov. Ako miesto svojho posledného odpočinku si Moravské Lieskové vybral najmä z tradície, keďže tu odpočívajú jeho slávni predkovia.

Monika Kusendová

Darovanie krvi je darom života

Pár litrov tejto vzácnej tekutiny prúdi v každom z nás. Interval darovania je pre mužov každé 3 mesiace a pre ženy každé 4 mesiace. Celý proces darovania krvi trvá, od registrácie až po odchod domov, približne hodinu a samotný odber len 5 – 15 minút, počas ktorých daruje darca 450 ml krvi. Krv je ďalej spracovaná (rozdeľovaná) na jednotlivé zložky, ktoré môžu pomôcť

zachrániť ľudské životy. Červené krvinčinky, prenášače kyslíka, zachraňujú životy pacientov počas operácií a po úrazoch. Plazma, tekutá zložka krvi, je určená pre pacientov trpiacich poruchami zrážania krvi. Tretia zložka, krvné doštičky, zastavuje krvácanie pri rezných poraneniach a pri otvorených krvácaniach.

Národná transfúzna služba (pracovisko Trenčín) v spolupráci s obcou vykonala výjazdové odbery krvi v priestoroch obecného úradu. Záujem pomôcť ľuďom, ktorí nenahraditeľnú tekutinu – krv potrebujú bol pomerne veľký. Po zdravotnej prehliadke úspešne darovalo krv 26 darcov, z celkového prihláseného počtu 29 ľudí. Medzi nimi boli 3 prvodarcovia. Tím zdravotníckych

pracovníkov ohodnotil túto aktivitu ako veľmi úspešnú a tešia sa na ďalšiu spoluprácu s nami v priebehu mesiaca jún 2014. Veríme, že darovanie krvi sa stane neodmysliteľnou aktivitou v našej obci a zapájať sa bude čoraz viac našich spoluobčanov.

M.N.

Žiaci ZŠ a ochrana Božieho stvorenia

Vyučovanie ev. náboženstva v Spojenej ZŠ s MŠ v Moravskom Lieskovom bolo v rámci projektu Grundtvig spopretne neobvyklou návštevou: lesníkom a leso-hospodárom Slavkom Ochodníckym, ktorý obohatil prítomných žiakov pútavou prednáškou na tému Ochrana Božieho stvorenia 26. februára tohto roka.

Po úvodnom slove vyučujúceho, ktorým premostil predmet náboženskej výchovy a prírody poukázaním na Boží mandát, zapísaný v 1M 2, 15 vtiahol prednášateľ žiakov svojím výkladom do rozmanitých krás a súvislostí v prírode.

Ťažiskom informácií bol les a jeho význam pre človeka: pô-

doochranný, vodochranný, klímoformitikačný, vysvetlená bola aj ionizácia ovzdušia a rekreačný potenciál lesa. Žiaci si vypočuli abiotické aj biotické vplyvy na lesy, dozvedeli sa mnohé nové poznatky o rastlinách, drevinách aj živočíchoch ako súčasť regionálnych biotopov, teda života vôkol nás.

Pri fixácii nových poznatkov zakomponoval prednášajúci taktiež viaceré zaujímavé pomôcky, čím vyučovanie ešte viac ozvláštnil. Kiež Pán Boh zasiatemu slovu o vzácnosti Božieho stvorenia v detských srdciach dáva rásť a mocnieť i naďalej.

Informoval: PM

Výročná schôdza jednoty dôchodcov

Míňajú sa dni, týždne, mesiace. Ako ten čas rýchlo plynie. Uplynul ďalší rok a členovia Jednoty dôchodcov Slovenska v našej obci sa znova stretli v osvetovom dome na výročnej schôdzi dňa 27. februára. Našimi hosťami boli p. starosta Ing. Lubomír Miklánek, p. Martina Nešťáková, za OV JDS p. Lovásová a p. Diebracká. Vypočuli sme si správu o činnosti v minulom roku, návrh plánu na tento rok. Oboznámil nás s nimi p. Miroslav Miko. Finančnú správu podala p. Vlasta Feriancová. Pán starosta nás pozdravil a poďakoval, že sa schádzame a snažíme byť aktívni. My ďakujeme obecnému úradu za našu klubovňu.

70, 75, 80, 85 rokov – letný pohľad spiatičky.

Stratila sa mladosť, ako dúha smädná,

v spomienkach sa však nikdy nestratí

jak osamelý bežec na trati.

*Život stále kladie nové ciele pred nás,
nech vám zdravie slúži a dá vám dostatok sily,
potešenia a radosti pri ich dosiahnutí.*

Tieto verše sme venovali predovšetkým našim členom – jubilantom. Zblahožehali sme 11-tim k ich životnému jubileu. Druhú časť stretnutia nám prišli spríjemniť svojou hudbou a spevom Jožko Zámečník, Ľubo Ferianec, Janko Zajgla – kapela Zajglovka. Zahrali nám do tanca i na počúvanie, spríjemnili popoludnie. Ďakujeme im zo srdca, cítili sme sa veľmi dobre. Tradične končím môj príspevok oznamom a pozvaním. Stretávame sa každú párnú stredu o 15:00 hod. v klubovni dôchodcov. Radi privítame medzi sebou aj nových členov.

Anna Podhradská

Zariadenie opatrovateľskej služby Moravské Lieskové

Zabezpečenie sociálnych potrieb pre svojich občanov je jednou zo základných povinností obce. Štát na to vyčlenil časť podielových daní, ktoré dostáva obec na svoju činnosť. Keďže sa jedná o pomerne odborne, organizačne a aj finančne náročnú činnosť, obce novomestského regiónu si vytvorili Spoločnú úradovňu samosprávy n.o.(SUS n.o.), prostredníctvom ktorej sa tieto služby poskytujú. Obec na každú hodinu opatrovania prispieva viac ako 2,5 €. Vedenie SUS n.o. hľadalo spôsob, ako znížiť zaťaženie obce a pritom skvalitniť poskytované služby z niekoľkých hodín denne na celodennú starostlivosť.

Po niekoľkomesačných náročných rokovaníach s poslancami, ktorí museli pochopiť a schváliť zmenu formy sociálnej služby, sa od 1.3.2014 mení systém poskytovania sociálnych služieb v Nájomných bezbariérových bytoch.

Na základe novely VZN a podpisom zmluvy medzi Obcou Moravské Lieskové a Spoločnou úradovňou samosprávy n.o. Nové Mesto nad Váhom po splnení náročných legislatívnych, odborných, ale najmä hygienických kritérií bolo možné zriadiť v NBB Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) Moravské Lieskové a rozhodnutím TSK bolo ako verejný poskytovateľ sociálnych služieb zaradené do siete sociálnych zariadení. Vďaka tomuto kroku na základe zmluvy s MPSVaR máme možnosť pri maximálne naplnenej kapacite zariadenia mesačne čerpať príspevok štátu na každé miesto vo výške 320 €, čo predstavuje ročne 126 720 €.

Výsledkom by už v tomto roku malo byť zníženie nákladov

obce na sociálne služby a prevádzku Nájomných bezbariérových bytov a tiež sme mohli znížiť aj mesačné platby občanov za jednotlivé služby v ZOS.

V ZOS Moravské Lieskové sa úhrada stanovuje v súlade s podmienkami zákona o sociálnych službách podľa cenníka, ktorý zriaďovateľ stanovil podľa stupňa odkázanosti. Od 1.3.2014 sú mesačné platby v rozmedzí od 315 € do 370 €

V ZOS sa poskytuje sociálna služba na určitý čas t.j. počas prenájmu bytu v NBB osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách, ak jej nemožno poskytnúť domácu opatrovateľskú službu.

Ide o pobytovú celoročnú formu, pričom sa občanovi poskytuje:

1. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
2. sociálne poradenstvo,
3. sociálna rehabilitácia,
4. ošetrovateľská starostlivosť,
5. ubytovanie,
6. stravovanie,
7. upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne.

Podmienky prijatia do ZOS vyplývajú zo zákona o sociálnych službách č. 485/2013 Z.z., v ZOS Moravské Lieskové je schválená kapacita 33 klientov. Uchádzači o umiestnenie s trvalým pobytom v obci Moravské Lieskové majú prednosť pred uchádzačmi z iných obcí.

Pred nástupom do ZOS Moravské Lieskové je občan povin-

ný uzatvoriť s obcou nájomnú zmluvu o prenájme bezbariérového bytu.

Postup pri podávaní žiadosti:

Občan (žiadateľ) o umiestnenie v ZOS Moravské Lieskové si pred nástupom musí podať Žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu v mieste trvalého bydliska. Občania Moravského Lieskového si tlačivo žiadosti môžu vyzdvihnúť u sociálnej pracovníčky obce, prípadne stiahnuť z webovej stránky Spoločnej úradovne samosprávy n. o. Nové Mesto nad Váhom.

Prílohou k žiadosti je vyjadrenie lekára o zdravotnom stave. Sociálna pracovníčka vypracuje sociálny posudok a požiada o vypracovanie zdravotného posudku o odkázanosti.

Výsledkom posudkovej činnosti je Sociálny posudok obce o odkázanosti na sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby a určuje sa stupeň odkázanosti od II-VI.

Následne obec vydá rozhodnutie o odkázanosti občana na sociálnu službu v súlade so zákonom o sociálnych službách. Po vydaní Rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu a nadobudnutí jeho právoplatnosti si podá občan osobne, alebo písomne Žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby Moravské Lieskové. Tlačivo si je tiež možné stiahnuť z webovej stránky SÚS Nové Mesto nad Váhom, alebo vyžiadať priamo v ZOS Moravské Lieskové.

Prílohy k žiadosti:

- právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v ZOS,

- potvrdenie o výške dôchodkových dávok za predchádzajúci mesiac (kópia posledného rozhodnutia o výške dôchodku - vydáva Sociálna poisťovňa, ústredie, Bratislava, ul. 29. augusta č.8), u manželov potvrdenie predkladajú obidvaja,
- potvrdenie o trvalom pobyte,
- vyhlásenie o majetku (podpis žiadateľa o sociálnu službu úradne osvedčený),
- občiansky preukaz (kópia).

ZOS musí spĺňať všetky ukazovatele kvality poskytovaných služieb. Medzi hlavné kritéria kvality patria aj kvalifikačné predpoklady pracovníkov v ZOS a dodržiavanie normatív počtu odborných a obslužných zamestnancov zariadenia tak, ako stanovuje zákon. Ukazovateľom kvality je aj napĺňanie všetkých bio-psycho-sociálnych potrieb klientov, dodržiavanie ich ľudských práv a právom chránených záujmov.

Po náročných rokovaníach s poslancami, ktorých bolo potrebné presvedčiť o potrebe poskytovania kvalitných služieb občanom, ako aj o výhodnosti pre obec, je najväčším prínosom spokojnosť klientov ZOS, ktorým je pri nižších nákladoch poskytovaný vyšší štandard služieb ako v iných porovnateľných zariadeniach.

Mgr. Marie Macejková,
sociálny pracovník

Nový supermarket

Slávnostným prestrihnutím pásky, príhovormi predsedu SD COOP Jednota Ing. Matejova a starostu obce Ing. Mikláňka, bol v pondelok 24. marca 2014 v našej obci slávnostne otvorený moderný a priestranný supermarket. Na mieste pôvodnej predajne potravín sa vybudoval supermarket, ktorý naša obec Moravské Lieskové potrebovala. Jeho predajná plocha je 280 m² a v po-

nuke je viac ako 3 500 druhov tovaru. Na slávnostnom otvorení bola možnosť získať finančný bonus, a keďže primárnym tovarom predajne sú potraviny, zákazníci mohli tiež ochutnať mäsové a pekárské výrobky. V novej predajni však nechýba ani bohatý sortiment rozličného tovaru. Pri slávnostnom otvorení vyhrávala DH Bošáčan-ka pod vedením Mgr. M. Žákovica, čo

navodilo tú správnu atmosféru. Nakupujúci stáli v očakávaní. V novej predajni majú možnosť nakupovať každý pracovný deň v čase od 6.30 hod. do 18. hod., ako aj v sobotu od 6.00 hod. do 12.00 hod. a v nedeľu od 7.00 hod. do 11.00 hod. Túto predajnú dobu zaručuje 8 pracovníčok, ako i predaj bez prestávok.

M.N.

Gustáv Rumánek: ŠKOLA

*Päť písmeniek abecedy,
stupajú na strminy,
čo vedú ku hviezdám, svetlu rámp,
k studničke poznania.
Učitelia naši,
voňali sme lavice, atrament,
chutnali hrivny vedomostí,
cvičenia vôle
a boli sme plní hľadaním spôsobov
ako učiť, čo vynechať,
za pot odriekania,
pre stužku prvenstiev.
Kantori naši,
mäkli sme vašou láskou
v uznaní pohladenia i výčitiek
a nespýšneli múdrosťou.
Umné pobádanie vedieť
povznášalo
a bývalo smädnejšie
ako chceme byť.
Keď dolu čelom
spadnutý šedivý vlas
rozdelil vám úsmev,
to už fortielom dlaní
hnietli ste a sunuli
každú žiacku dušu*

k úpletu ošatky pod vlastný chlebič.

*Škola.
Päť písmen.
Vďaka vám za ňu
celou abecedou srdca.*

Ku Dňu učiteľov

Opäť je tu Deň učiteľov a mnohí spomíname na svoje školské roky. My učitelia na svojich učiteľov, spolužiakov, ale najviac žiakov a kolegov, bývalí žiaci na svojich učiteľov a spolužiakov. Sú to väčšinou veľmi krásne spomienky, tešíme sa im. Ak aj boli kedysi i menej krásne príhody, na tie sme zabudli. A tak sa väčšinou radi vidíme, pri stretnutí sa často dobre pobavíme, cítime, že sme spolu niečo dôležité prežili, sme si blízki. Napríklad môj bývalý žiak Mirko už asi šesťdesiatročný mi v Jednote pri plnej prevádzke veľmi výrazne nahlas a bezchybne predniesol ruskú báseň, ktorú sa mu, i keď veľmi ľahko sa učiacemu, vtedy v škole nechcelo naučiť. K zlej známke dostal vtedy i poriadnu výčitku, a tak sa ju na opravu naučil tak, že ju vie krásne doteraz. Často mi, dnes už „starenke učiteľke“, prichádzajú na myseľ slová jedného múdrego výroku, s ktorým sa stotožňujem: „Záhradníkov život pokračuje v sadoch, ktoré vysadil, spisovateľ zanecháva ľuďom svoje knihy, maliar obrazy... a učiteľ? Učiteľ žije vo svojich žiakoch, v ich činoch a myšlienkach. Toto je jeho dielo a jeho podiel na nesmrteľnosti“.

B. H.

Príjemné stretnutie

Obecný úrad a riaditeľstvo spojenej školy pripravili pekné stretnutie bývalých zamestnancov školy. Veľmi radi sme sa opäť stretli, viacerí už po rokoch trochu pozmenení, poznačení vekom, ale radosťou zo stretnutia i omladení. Pripomenuli sme si naše dávne roky v škole, oživilo spoločné spomienky, vrátili sa na chvíľu späť do známeho blízkeho prostredia. Bol to pre nás vďačný darček ku Dňu učiteľov. Po príjemnom posezení odobrali sme sa na miesto posledného odpočinku našej bývalej kolegyne pani učiteľky Pomajbovej. Stretnutie bolo pre nás sviatkom, ďakujeme za milú pozornosť.

Mgr. B. Hargašová

Zaspomínajme si spolu na mnohým nám blízku, svedomitú a láskavú učiteľku, ktorá už 10 rokov nie je medzi nami. Pani učiteľka Mária Pomajbová učila v našej obci prírodopis a chémiu v ročníkoch 6. – 9. 30 rokov. Mnohí jej žiaci sa i jej zásluhou veľmi dobre umiestňovali v okresných i krajských súťažiach, jej predmety sa stali i ich obľúbenými. Verím, že na ňu vďačne spomínajú. I keď svoje povolanie milovala, so svojimi žiakmi si rozumela, v škole sa dobre cítila, starobu – posledné roky života – prežila smutne. Žila sama a prišla choroba. Pribrzdila ju tak, že na usporiadanie majetkových záležitostí už nebolo síl. A tak i odišla odkázaná len na pomoc ľudí z okolia, ktorí ju mali radi. Dom a ostatný jej majetok pripadol štátu a starostlivosť oň nebola dostačujúca. Nebolo už ani na dôstojný pomník, ktorým chceme zosnulým zachovať spomienku a úctu. Za spolupráce správkyne cintorína sa podarilo urobiť pani učiteľke skromné, ale dôstojné označenie hrobu. Zaspomínali sme si pri ňom na ňu pri príležitosti Dňa učiteľov a 10. výročia jej úmrtia. Verím, že vďačné a pekné spomienky nás privedú s kyticou k jej hrobu i častejšie.

B. H.

Činnosť občianskeho združenia LIESKOVANKY

24. januára 2014 sa uskutočnilo naše prvé stretnutie, na ktorom sa zúčastnilo 30 žien z našej obce. Pri teplom čajíku sme sa oboznámili s cieľmi a aktivitami združenia, predbežným programom na rok 2014 a registráciou členiek. Na stretnutie nás prišiel podporiť aj pán starosta Ing. Ľubomír Miklánek, ktorý nám poprial veľa síl a úspechov v našej budúcej činnosti.

Druhé plánované stretnutie „LIESKOVANIEK“, sa konalo 19. februára 2014, na ktorom sa okrem iných interných záležitostí prerokoval a schválil návrh funkcií v o.z. LIESKOVANKY. Boli navrhnuté a schválené:

- Predsedníčka
- Ing. Marcela Mitánová- Čičková
- Pokladníčka
- Mgr. Mária Bačová- Pavolková
- Kronikárka
- PaedDr. Oľga Kucková
- Zapisovateľky
- Eva Podhradská- Pastorková
- Monika Adamovičová

Toto stretnutie prebiehalo v duchu príprav na fašiangové pečenie tradičných sladkostí, ktoré sme v hojnom počte absolvovali po dva zimné večere v osvetovom dome. „Héééé, že bolo resko“, pri smažení fánok a pečení trubičiek, na ktorých si potom pomaškrtil ne jeden tanečník fašiangovej zábavy v osvetovom dome, ktorá prebiehala pod taktovkou p. Černého, či na prekrásnom plese f. REPROGAS.

Ďalším našim dňom bol 8. marec - MDŽ, prežili sme ho v skutku príjemne - WELLNESOM. Nemuseli sme pritom nikam cestovať, pozvali sme si kozmetičku, masérku a vizážistku priamo medzi nás. V príjemnej svia-

točnej atmosfére skrášlená a odpočinutá sme si spoločne posedeli pri kávičke a koláčiku, ktoré nám pripravila naša členka Majka Bačová, za čo jej patrí vďaka.

Teší nás, že LIESKOVANKY nezaháľajú a postupne prichádzajú medzi nás. Momentálne má naše združenie 35 stálych členiek a budeme rady ak sa bude neustále rozrastať o nové tváre. Obzvlášť nás teší že o kultúrno-spoločenské akcie, ktoré sa organizujú, je aktívny záujem.

Keďže nechceme byť uzavretá skupina, ale naším cieľom je podporovať kultúrno-spoločenský život a dianie v obci, udržiavať a zachovávať ľudové zvyky a tradície, rozvíjať rôzne vzdelávacie a športové činnosti s deťmi, mládežou a občanmi, zveľaďovať verejné priestranstvá a podporovať ekológiu v obci. Dávame preto do povedomia najbližšie aktivity, do ktorých sa môžete spoločne s nami zapojiť.

• 28. marca 2014 sme navštívili Divadlo Astorka Korzo 90 v Bratislave, kde sme si dobre naladení pozreli predstavenie „Gazdova krv“. Zasludou nadpriemerných divadelných schopností trojice hercov („gazda“ - Miro Noga, jeho žena - Szidi Tóbiás, matka gazdu - Zita Furková) a ďalších, ktorí vložili do inscenácie neobvyčajný lesk a patričnú noblesu, sme všetci ocenili bravúrnym potleskom.

• 3. máj 2014 – autobusový zájazd na výstavu kvetov „Flóra“ - Bratislava

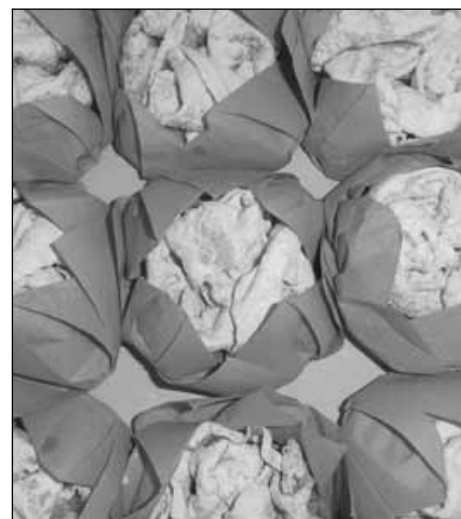
• máj 2014 - jarná turistika do okolitej prírody

Veľmi nás teší, že o kultúrno-spoločenské akcie, ktoré sa organizujú je aktívny záujem.

Čo nasvedčuje aj tomu, že LIESKOVANKY nezaháľajú a postupne prichádzajú medzi nás.

Budeme potešení a radi, ak vzbudíme u občanov našej obce pozitívne nadšenie pre našu činnosť, budú nás podporovať, alebo sa spolu s nami zapoja do plánovaných aktivít. Záverom dávame do pozornosti naše kontaktné údaje: lieskovanky@centrum.sk, www.facebook.com/lieskovanky/, alebo tel.č. 0918/730 708.

Ing. Marcela Mitánová- Čičková

Materská škola

Videli sme ozajstného klauna

Týmito slovami vítali deti materskej školy svojich rodičov v piatok poobede, na Valentína - 14. februára, keď si po nich prišli a odvádzali ich domov. V telocvični základnej školy sa na vystúpení klauna zišli všetci - od tých najmladších až po tých najstarších. Samozrejme, že najviac oslovil tých najmenších - škôlkarov a žiakov I. stupňa. Zážitok to bol emotívny a deti ešte veľmi dlho premýšľali nad klaunovými kúzľami. PaedDr. Oľga Kucková

Karneval najmenších

Aké by boli Fašiangy bez karnevalu? Smutné. Naším najmenším sa rozhodli mamičky pripraviť karnevalovú zábavu v utorok 25. februára v miestnom osvetovom dome. Deti sa pod vedením svojich učiteliek predstavili krátkym programom a zvesela sa pustili do tanca. Samozrejme, že mali pripravené výborné sladké, ale i vitamínové pohostenie od svojich mamičiek. PaedDr. Oľga Kucková

Materská škola - zápis na šk. rok 2014/2015

V dňoch 3. marca - 5. marca 2014 prebiehal v našej materskej škole zápis detí na nový školský rok. Zapísalo sa 22 nových detí a keďže v materskej škole nám zostáva 40 „starých“ detí, celkovo bude materskú školu v budúcom školskom roku navštevovať 62 detí. Materská škola má v súčasnosti v prevádzke, vďaka minuloročnej rekonštrukcii, 3 triedy a máme tak možnosť kladne vybaviť všetky žiadosti o prijatie detí do MŠ. Z tak veľkého záujmu o našu materskú školu sa tešíme. Našou prioritou je, aby sme deťom vytvorili podnetné prostredie, v ktorom by sa mohli harmonicky rozvíjať a bezproblémovo zvládli prechod do 1. ročníka základnej školy. Eva Mišová, ZRŠ pre MŠ

Základná škola

Starosta obce si pozval na obecný úrad návštevu a to žiakov Spojenej školy v Moravskom Lieskovom, chlapcov - víťazov celoslovenskej súťaže Výprava nádeje. V príjemnej atmosfére za účasti riaditeľky školy Mgr. Jany Lackovej a pána učiteľa Mgr. Jána Vrba, ktorí žiakov sprevádzali na súťaži, nás chlapci poin-

formovali o priebehu súťaže a zároveň sa občerstvili chutnou pizzou. Starosta sa chlapcom v mene obce poďakoval za príkladnú prezentáciu a propagáciu obce. Ako spomienku na tento deň, si odniesli na pamiatku malú pozornosť v podobe knihy. M.N.

Varietné predstavenie

Počas posledného dňa pred jarnými prázdninami sa žiaci ZŠ a MŠ vďaka príspevku obecného úradu zúčastnili v škole varietného predstavenia. Mali možnosť vidieť napríklad žonglovanie, rôzne artistické kúsky, ale dych sa malým, i väčším divákovi zatajil aj pri zložitejších výkonoch, ktoré poznáme z cirkusových predstavení. Veľkým prínosom tohto podujatia bolo aj to, že k nám zavítali aj malí kamaráti z materskej školy. Mgr. Jana Lacková

Karnevalový Valentín v škole

Neodmysliteľnou súčasťou fašiangových tradícií je preobliekanie sa ľudí do masiek. Nebolo tomu inak ani v našej škole a v predprázdninové popoludnie, piatok 14.2.2014, sa naše „zamaskova-

né“ deti stretli na Valentínskom karnevale. Začali sme úvodným vstupom žiakov 8. ročníka, ktorí prišli preobliečení za postavičky zo známej triedy Macha a Šebestovej. Svojím čarovným

slúchadlom sa preniesli do karnevalového diania. Deťom chuť do tanca urobili svojou tanečnou choreografiou žiačky tanečného odboru z našej ZUŠ. V prestrojení čarodejnice úvodnou